

İDARİ YARGILAMA USULÜ HUKUKU
AÇIK DERS MATERYALİ
3-B
K. Burak ÖZTÜRK

İDARİ YARGIDA DAVA TÜRLERİ

DAVA TÜRLERİNE GENEL BAKIŞ

2577 sayılı İYUK, m. 2/1:

“İdari dava türleri şunlardır:

- a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,
- b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,
- c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar”.

OBJEKTİF YARGI – SÜBJEKTİF YARGI AYIRIMI

- Objektif yargı: Bir işlemin hukuka uygun olup olmadığının tespit edilerek hukuka aykırı işlemin geçersiz kılınması.
- Sübjektif yargı: Davacının ihlal edildiğini iddia ettiği hakkın varlığının tespitine bağlı olarak bu hak ihlalinin giderilmesi.

İdari yargıda açılan iptal davalarının objektif yönü ağır basarken, tam yargı davalarında sübjektif boyut ön plandadır.

YARGILAMA HUKUKUNDA GENEL OLARAK DAVA TÜRLEİ

- HMK, m. 105: “Eda davası yoluyla mahkemedem, davalının, bir şeyi vermeye veya yapmaya yahut yapmamaya mahkûm edilmesi talep edilir”.
- HMK, m. 106: “(1) Tespit davası yoluyla, mahkemedem, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir”.
- HMK, m. 107: “(1) İnşâî dava yoluyla, mahkemedem, yeni bir hukuki durum yaratılması veya mevcut bir hukuki durumun içeriğinin değıştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılması talep edilir”.

Dava kuramı yönünden, idari yargıda açılan iptal davaları inşâî dava, tam yargı davaları ise eda davası olarak görölmektedir.

İDARİ SÖZLEŞMELERDEN DOĞAN DAVALAR

İdari sözleşmelerden kaynaklanan davalar iki kategoride değerlendirilebilir:

- İdari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklar (İYUK, m. 2/1-c)
- Üçüncü kişiler tarafından idari sözleşmelerin iptali için açılan davalar (İYUK, m. 2/1-a)